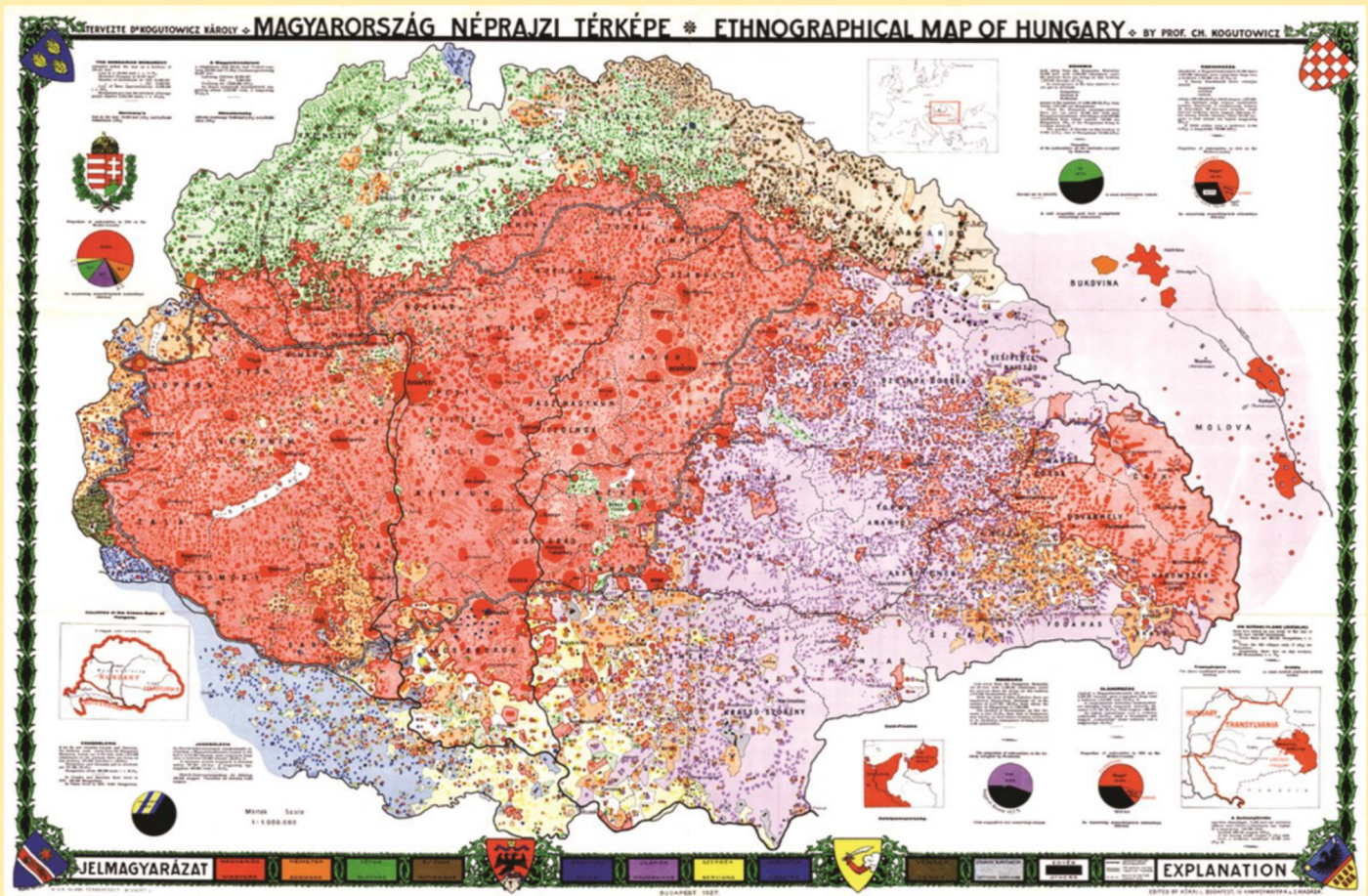

TÖRTÉNETI FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

8. ÉVFOLYAM, 1–2. SZÁM
2020

TÖRTÉNETI FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK

Főszerkesztő: FRISNYÁK SÁNDOR

Szerkesztő: KÓKAI SÁNDOR

Tanácsadó és Lektorai Testület:

BARANYI BÉLA ny. egyetemi tanár (Debrecen), BELUSZKY PÁL tudományos tanácsadó (Budapest), BERÉNYI ISTVÁN ny. egyetemi tanár (Piliscsaba), DÖVÉNYI ZOLTÁN egyetemi tanár (Pécs), HAJDÚ ZOLTÁN tudományos tanácsadó (Pécs), KOC SIS KÁROLY akadémikus (Budapest), PALÁDI-KOVÁCS ATTILA akadémikus (Budapest), RÁCZ LAJOS egyetemi tanár (Szeged), TAMÁS EDIT múzeumigazgató (Sárospatak), VIGA GYULA egyetemi tanár (Miskolc)

Szerkesztőbizottság:

CSÜLLÖG GÁBOR egyetemi adjunktus (Budapest), DEMETER GÁBOR tudományos főmunkatárs (Budapest), GULYÁS LÁSZLÓ egyetemi tanár (Szeged), HORVÁTH GERGELY főiskolai tanár (Budapest), LENNER TIBOR egyetemi docens (Szombathely), NAGY MIKLÓS MIHÁLY c. egyetemi docens (Budapest), PAP NORBERT egyetemi tanár (Pécs), SUBA JÁNOS térképtárvezető (Budapest), SZULOVSKY JÁNOS tudományos főmunkatárs (Budapest)

Címkép: Magyarország néprajzi térképe (készítette: Kogutowicz Károly)

Tördelőszerkesztő:

BANCSI PÉTER (*bancsi.peter@nye.hu*)

Szerkesztőség:

4401 Nyíregyháza, Sóstói út 31/B, telefon: 06-42/599-400/2276

Kiadó:

a Nyíregyházi Egyetem Turizmus és Földrajztudományi Intézete
és az MTA Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottság
Történeti Földrajzi Albizottsága

Felelős kiadó:

KÓKAI SÁNDOR tanszékvezető egyetemi magántanár

ISSN 2064-390X

A folyóirat kiadását

a Nyíregyházi Egyetem Turizmus és Földrajztudományi Intézete,
az MTA Társadalomföldrajzi Tudományos Bizottság Történeti Földrajzi Albizottsága,
valamint a Pallas Athéné Innovációs és Geopolitikai Alapítvány
támogatta

A folyóirat internetes elérhetősége:

<http://www.nye.hu/foldrajz/node/178>

<http://www.gistory.hu/g/hu/tfk>

Nyíregyháza, 2020

Nyomdai munkák: Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft.

Felelős vezető: Tóth Csaba ügyvezető igazgató

ELŐSZÓ

TRIANON 100: A BÉKEDIKTÁTUM FÖLDRAJZI MEGKÖZELÍTÉSSEN

V. FÖLDRAJZTUDOMÁNYI NAP AZ AKADÉMIÁN

„Még ha száz esztendeig tart is a trianoni gonoszság, még akkor is csak Magyarországnak fogjuk nevezni a Kárpátok koszorújában azt a területet, ami ezer esztendeig a mienk volt s föltétlenül megint a mienk lesz a természettörvények kérlelhetetlen következetességével” – így kezdi Cholnoky Jenő 1929-ben megjelent Magyarország földrajza című könyvét. Most, 2020-ban telt le a nagy geográfusunk által száz esztendő, s vele együtt itt van a „trianoni gonoszság” is, amivel ezúttal is szembe kell néznünk. A feladat nem könnyű, mivel több mint évezredes történelmünk legsúlyosabb következményével járó történéseiről van szó. Az egy általánosan megfigyelhető jelenség, hogy egyetlen nemzet, vagy állam történelme sem folyamatos diadalmenet, a história alapjában véve egy hepehupás út, de azért az nem mindegy, hogy mennyire. És a magyarság történelmi útján a legmélyebb gödör bizonyosan Trianon volt.

És az egy évszázad elteltével érdemes felidézni egykori kitűnő történészünk, Szabó István azon megjegyzését, miszerint „a történelem nem az enyészet öre”. Nem bizony, és ez azt is jelenti, hogy időről időre szembe kell nézni azzal, amit történelemnek nevezünk. És ez érvényes a históriával gyakran szorosan összefonódó geográfiára is. Így nem volt nehéz dolgunk, amikor 2019 őszén arra kerestünk választ, hogy mi legyen a témája a 2020 márciusára tervezett V. Földrajztudományi nap az Akadémián című, a két földrajzi tudományos bizottság, azaz az egész honi geográfia rendezvényének. Egységes volt az álláspont, hogy a tudományos ülésünk a trianoni békediktátumot földrajzi szempontból közelítse meg, s amennyire lehet, mutassa is be.

Mivel egynapos konferenciáról volt szó, nyilván nem válhattuk meg a világot. Az elsődleges cél annak bizonyítása volt, hogy a honi geográfia a saját szakterületén érdemi kutatási eredményeket tud felmutatni Trianon kapcsán is. A tudományos ülésre 2020. március 3-án került sor az MTA székházában. Így ez a rendezvény az utolsó tudományos konferenciák egyike volt, amit még nem söpört el a koronavírus-járvány...

A szépszámmú hallgatóság előtt tucatnyi előadás hangzott el, széles tematikát átölelve. Ez érdemben inkább a társadalomföldrajzra vonatkozik, mivel a természeti földrajzot csak egy prezentáció képviselte. A tizenkét előadásból végül tizenegy tanulmány lett, ezeket tartalmazza a Történeti Földrajzi Közlemények jelen száma. Ezzel a történet természetesen nem zárult le, az emlékkonferencia

azon előadói, akik nem tudták határidőre leadni a kéziratukat, ezt később is megtehetik és folyóiratunk helyet ad megjelentetésüknek.

Ezzel azonban nem zárulna le a trianoni tanulmányok közlése, mivel a Történeti Földrajzi Közlemények a jövőben is fóruma kíván lenni a békediktátum különböző aspektusait feltáró kutatásoknak. Ez már csak azért is fontos, mert hiába telt el már egy évszázad a „trianoni gonoszság” jegyében, korántsem mondhatjuk azt, hogy már mindent tudunk ennek kapcsán, ez már egy „lerágott csont”. Egyrészt kerülhetnek elő eddig még nem ismert források, ezekre leginkább talán a levéltárakban lehet számítani, másrészt új szempontok alapján lehet elemezni a már ismert adatokat is. És ami különösen fontos lenne, hogy minél több olyan történeti földrajzi munka szülessen, aminek kerete a Kárpát-medence. Ilyen irányú kutatások már vannak, s ebben az irányban kellene tovább menni, hogy minél inkább megismerjük hazánkat, a Kárpát-medencét.

Szentendre, 2020 borongós májusában

Dövényi Zoltán